

Beslut

2025-11-24

Dnr SI 2025:2737

Sida 1 (6)

Bollebygds kommun
517 83 Bollebygd

Saken

Uppgifter om missförhållanden enligt
6 kap. skollagen (2010:800)

Beslut

Bollebygds kommun har inte brutit mot förbudet i skollagen om att personal inte får utsätta elever för kränkande behandling.

Bollebygds kommun har inte brutit mot bestämmelserna om skyldigheten att motverka kränkande behandling när det gäller aktuell elev. Ärendet avslutas.

Om ärendet

Bakgrund

Barn- och elevombudet har den 5 mars 2025 öppnat ett ärende med anledning av uppgifter om att elev X har blivit utsatt för kränkande behandling av skolpersonal vid Bollebygdskolan 4-6 i Bollebygds kommun.

Barn- och elevombudet har hämtat in yttranden från Bollebygds kommun, som är huvudman för skolan. Viss dokumentation har getts in i ärendet.

Uppgiftslämnarna har kommit in med synpunkter på huvudmannens yttranden samt givit in dokumentation i form av fotografier. Huvudmannen har bemött dessa.

Uppgiftslämnarna har i huvudsak uppgett följande

Personal Y har utsatt elev X för kränkande behandling vid en händelse den 12 september 2024. Vid händelsen har Y informerat X om att hen har pratat för mycket, varpå X har förklarat att X har velat hjälpa en elev som inte har hängt med. Y har sedan tagit så pass kraftigt i X:s arm att X har fått ett synligt blåmärke. X:s vänner har berättat att X har varit så rädd att hen har suttit och skakat på Y:s kontor. Y har därefter tagit in X på kontoret igen efter att X har fått hjälp av en annan elev att ta bort sågspån från sina kläder. Y har då puttat X in på sitt kontor, vilket X har upplevt har skett med stor kraft. X har sedan fått sitta där resten av lektionen. De fysiska ingripandena har inte föregåtts av någon tillsägelse och det har inte funnits något farligt eller hotande i situationen. Händelsen har orsakat X rädsla och blåmärken. Det finns flera vittnen till händelsen.

Uppgiftslämnarna har informerat personal, rektor och huvudman om händelsen. Uppgiftslämnarna har även polisanmält händelsen.

Huvudmannen har i huvudsak uppgett följande

Huvudmannen anser att X har blivit utsatt för kränkande behandling vid händelsen den 12 september 2024. Händelsen har anmälts och utretts genom samtal med de inblandade och med närvarande elever. Huvudmannens uppfattning om händelseförloppet är att personal Y, på ett kanske alltför bryskt sätt, har avvisat X från klassrummet till ett intilliggande rum då Y har uppfattat att X inte har lyssnat på de instruktioner som har givits till gruppen. Detta har X upplevt som hårt, orättvist och bestraffande. Huvudmannen anser att Y:s bemötande gentemot X inte har stått i proportion till X:s tidigare uppvisade beteende. Med anledning av händelsen har flera åtgärder vidtagits.

Huvudmannen har gett in dokumentation avseende vad som har framkommit i utredande samtal som hållits under skolans utredning med X och Y samt med elev 1, elev 2 och elev 3 som har bevittnat händelsen. Huvudmannen har även gett in en skriftlig redogörelse från Y avseende händelseförloppet.

Rättsliga utgångspunkter

Barn- och elevombudet bedömer om huvudmannen, det vill säga ansvarig kommun, har uppfyllt sina skyldigheter att motverka kränkande behandling. I Barn- och elevombudets ärenden tillämpas 6 och 26 kap. skollagen.

Alla elever har rätt att utvecklas och lära i en trygg miljö och bemötas med respekt. Skolan ska vara fri från kränkande behandling.

Kränkande behandling är handlingar som kränker elevers värdighet. Det kan till exempel vara nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden eller fysiska handlingar. Det kan även handla om utfrysning eller hot. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematisk och återkommande.

I skollagen finns ett förbud för huvudmannen och personalen på en skola att utsätta elever för kränkande behandling.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att skolan arbetar målinriktat för att motverka kränkande behandling av elever.

Personal på en skola som får kännedom om att en elev har varit eller har känt sig utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla det till rektorn. Rektor är i sin tur skyldig att anmäla det till huvudmannen.

Skolans personal är skyldig att motverka kränkande behandling. Skolan ska ta varje uppgift eller annan signal om kränkande behandling på allvar och utreda vad som ligger bakom. Utredningens omfattning beror på omständigheterna i det enskilda fallet. Om utredningen visar att kränkande behandling har förekommit ska skolan sätta in de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta kränkningar. För att vara säker på att åtgärderna ger resultat ska de följas upp och utvärderas. Om det vid en sådan uppföljning och utvärdering visar sig att kränkningar fortfarande pågår ska nya eller kompletterande åtgärder sättas in för att få kränkningarna att upphöra.

Om en skola har brustit i sitt arbete med att motverka kränkande behandling kan Barn- och elevombudet förelägga huvudmannen att vidta åtgärder för att rätta till bristerna. Om bristen är mindre allvarlig kan Barn- och elevombudet i stället ge huvudmannen en anmärkning. Barn- och elevombudet kan också avstå från att ingripa, även om det finns en brist. Det kan till exempel vara att bristen redan har rättats till eller att eleven har slutat på skolan.

Om en skola har brustit i sitt arbete med att motverka kränkande behandling kan huvudmannen i vissa fall bli skyldig att betala ett skadestånd till den elev som har blivit utsatt.

Barn- och elevombudets bedömning

Kränkande behandling

För att Barn- och elevombudet ska kunna konstatera att kränkande behandling har ägt rum krävs det att uppgifterna om kränkningar får tillräckligt stöd i den utredning som finns tillgänglig i ärendet. Exempel på stödbevisning är skriftlig dokumentation, såsom mejl, incidentrapporter och mötesanteckningar. Stödbevisning kan också vara muntliga uppgifter från andra inblandade och vittnen. För att kunna konstatera på vilket sätt och vid vilka tillfällen kränkande behandling har ägt rum krävs också att uppgifterna om vad som ska ha hänt är tillräckligt preciserade och klarlagda genom utredningen.

Det ovanstående innebär att när kränkande behandling inte bedöms vara visad är det inte elevens upplevelse av eller uppgifter om en händelse som ifrågasätts. Det är i stället ett konstaterande från myndighetens sida att uppgifterna i den utredning som finns att tillgå i ärendet inte är tillräckliga för att kunna fastställa kränkande behandling i skollagens mening vid den aktuella händelsen.

Uppgiftslämnarna har uppgett att elev X har utsatts för kränkande behandling av personal Y i samband med en händelse den 12 september 2024.

Huvudmannen har bemött uppgifterna och ansett att X har utsatts för kränkande behandling i samband med den aktuella händelsen.

Genom den utredning som föreligger i ärendet anser Barn- och elevombudet att det inledningsvis är visat att X har busat eller tramsat med en annan elev under lektionen i samband med att eleverna skulle städa upp spån, vilket X och Y har lämnat samstämmiga uppgifter om. Vad gäller Y:s hantering av situationen har Y uppgett att hen har gett X flera muntliga tillsägelser om att sluta som X inte har hört sammat. Uppgiftslämnarna har å sin sida uppgett att Y har informerat X om att X har pratat för mycket, men att X inte har uppfattat det som tillsägelser. Uppgiftslämnarna och X har uppgett att Y inte har gett X någon muntlig tillsägelse. Barn- och elevombudet konstaterar att uppgifterna till viss del är samstämmiga och att det saknas annat stöd i utredningen avseende hur denna del av händelseförloppet har utspelat sig. Barn- och elevombudet bedömer därför att annat inte kan anses vara visat i ärendet än att Y på något sätt under lektionen har sagt till X.

Vidare har X beskrivit att Y har tagit tag i X:s arm och dragit in X i ett intilliggande rum. Y har å sin sida uppgett att Y har lagt en arm/hand på X:s axel och på det viset fört X i syfte att behålla säkerheten och sära på de två eleverna som kastat hyvelspån. Då X:s uppgifter i denna del får stöd av vittnesuppgifter från elev 1 och elev 2 är det visat att Y har tagit tag i X:s arm och dragit in X i det intilliggande rummet. Genom uppgifter från eleverna 1, 2 och 3 är det även klarlagt att X har blivit ledsen. Då det saknas uppgifter som motsäger eller ifrågasätter Y:s uppgift om att sträckan som Y har fört X har varit cirka 2,5 meter bedömer Barn- och elevombudet att detta får anses visat i enlighet med Y:s medgivande. Såväl Y som X har beskrivit att X efter en stund har gått tillbaka in i salen igen, vilket också är visat i ärendet. Barn- och elevombudet konstaterar att det inte är visat genom utredningen att X ska ha varit instängd i eller varit förhindrad att lämna rummet.

Uppgiftslämnarna och X har uppgett att Y därefter på nytt har puttat X in i det intilliggande rummet respektive dragit in X i rummet igen genom ett grepp om X:s arm. Då Y har förnekat detta och det saknas stöd genom utredningen för dessa uppgifter anser Barn- och elevombudet att det inte är visat i ärendet att Y har ingripit fysiskt mot X vid något ytterligare tillfälle under händelseförloppet än vad som ovan redogjorts för.

Vad gäller kraften i Y:s fysiska ingripande har uppgiftslämnarna och X uppgett att Y:s tag i X:s arm har varit hårt. Även elev 2 har beskrivit taget som hårt. Y har förnekat att taget ska ha varit hårt och har i stället beskrivit kraften i taget som låg eller svag. Elev 1 har beskrivit att X har flugit med

när Y har gått snabbt. Barn- och elevombudet bedömer mot bakgrund av dessa uppgifter att det är visat i ärendet att Y har använt viss kraft i taget. Vad gäller de fotografier av märken som X, enligt uppgiftslämnarna, ska ha åsamkats till följd av ingripandet bedömer Barn- och elevombudet vidare att det inte är möjligt att konstatera att de har uppkommit till följd av Y:s aktuella ingripande.

Eftersom det är visat att Y har ingripit fysiskt mot X vill Barn- och elevombudet framhålla följande. I skolans uppdrag ligger att värna om en trygg och lugn skolmiljö. Det är personalens skyldighet att upprätthålla ordning i skolan och att skapa en arbetsmiljö där alla elever kan känna trygghet och studiero. I de fall ordningen störs har personalen, vid utövande av tillsynsplikten, i första hand att agera genom samtal och tillrättavisningar. Det kan dock uppstå situationer som berättigar ett visst fysiskt tvång i en akut situation, vilket då inte kan anses utgöra kränkande behandling i skollagens mening. Detta gäller till exempel när det finns risk för att egendom, eleven själv eller andra kan komma till skada om ett ingripande från personalen inte sker. Vidare kan det finnas situationer av annat slag när det kan vara rimligt med ett fysiskt ingripande, till exempel när fortsatta tillsägelser med anledning av en ordningsstörning bedöms bli resultatlösa. Fysiska ingripanden mot elever är däremot inte tillåtna som bestraffning eller disciplinering. Utrymmet för fysiska ingripanden är även begränsat. En åtgärd får inte vara mer ingripande än nödvändigt och den skada eller olägenhet som åtgärden kan medföra får inte stå i missförhållande till syftet med ingripandet. Detta innebär att ett fysiskt ingripande vid en ordningsstörning ska vara så lindrigt och ske under så kort tid som möjligt. Mera långtgående ingripanden bör endast komma i fråga vid mer allvarliga ordningsstörningar. Ett fysiskt ingripande ska således vara proportionerligt. (jfr Högsta domstolens avgöranden NJA 2009 s. 776, NJA 2016 s. 596 och NJA 2020 s. 578).

Mot bakgrund av det händelseförlopp som är visat i ärendet gör Barn- och elevombudet följande bedömning. Då X har tramsat eller busat och inte slutat trots viss tillsägelse från Y har det varit befogat för Y att ingripa fysiskt för att komma till rätta med ordningsstörningen. Vad gäller Y:s fysiska ingripande – att ta tag i X:s arm och dra X cirka 2,5 meter till ett intilliggande rum – anser Barn- och elevombudet att det har varit proportionerligt inom ramen för tillsynsplikten. Vid bedömningen har Barn- och elevombudet särskilt beaktat att ingripandet har varit kortvarigt och avsett en kort sträcka, att det inte är möjligt att konstatera att Y har använt mer kraft än vad som har varit nödvändigt i situationen och att ingripandet har syftat till att separera de elever som har agerat störande för att säkerställa ordningen och säkerheten på den aktuella lektionen. Mot denna bakgrund bedömer Barn- och elevombudet att Y:s ingripande varken har varit mer ingripande än nödvändigt i situationen eller stått i missförhållande till syftet med ingripandet.

Barn- och elevombudet ifrågasätter inte på något sätt X:s känsla av utsatthet vid eller efter händelsen men bedömer mot ovanstående bakgrund, oaktat huvudmannens inställning, att X inte har blivit utsatt för kränkande behandling i strid med 6 kap. 9 § skollagen vid den aktuella händelsen.

Skyldigheten att anmäla och utreda uppgifter om kränkande behandling samt att vidta skäliga åtgärder mot kränkande behandling

Av utredningen i ärendet framgår att personal har fått kännedom om att X har upplevt sig utsatt för kränkande behandling samma dag som händelsen har inträffat och att anmälan skyndsamt har gjorts till både rektorn och huvudmannen. Det framgår vidare att skolan skyndsamt och i tillräcklig omfattning har utrett händelsen genom utredande samtal med X, Y och ytterligare elever.

Mot denna bakgrund anser Barn- och elevombudet att huvudmannen har iakttagit sina skyldigheter enligt 6 kap. 10 § skollagen att anmäla och i tillräcklig omfattning utreda uppgifter om kränkande behandling.

Huvudmannen är enligt 6 kap. 10 § skollagen skyldig att *i förekommande fall* vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Denna skyldighet aktualiseras i det enskilda fallet när det i utredningen har konstaterats att kränkande behandling har förekommit. Då kränkande behandling inte har konstaterats genom utredningen i ärendet aktualiseras inte frågan om åtgärder för att motverka kränkande behandling.

Sammanfattande bedömning och frågan om skadestånd

Vid en samlad bedömning av omständigheterna i ärendet anser Barn- och elevombudet att huvudmannen har uppfyllt sina skyldigheter enligt 6 kap. 10 § skollagen. Mot bakgrund av detta, och då kränkande behandling från personalens sida inte har konstaterats, saknas förutsättningar att framställa något skadeståndsanspråk mot huvudmannen.

Beslutet är fattat av juristen Caroline Löfling efter föredragning av juristen Elin Högvall.

På Barn- och elevombudets vägnar,

X Caroline Löfling

Signerat av: Caroline Löfling

X Elin Högvall

Signerat av: Elin Högvall